

Na osnovu člana 75 stav 4 Zakona o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja ("Službeni list RCG", broj. 28/06 i "Službeni list CG", br. 61/11 i 48/15) i člana 59 stav 5 Zakona o sadnom materijalu ("Službeni list RCG", broj 28/06 i "Službeni list CG", br. 61/11 i 48/15), Ministarstvo poljoprivrede šumarstva i vodoprivrede donijelo je

Program kontrolnog ispitivanja sjemenskog i sadnog materijala na GMO za 2025. godinu

Program je objavljen u "Službenom listu CG", br. 48/2025 od 19.5.2025. godine.

Ovim programom utvrđuju se kontrolna ispitivanja sjemenskog i sadnog materijala na GMO, odnosno ispitivanja sjemenskog i sadnog materijala, za koje postoje podaci da se vrše genetske modifikacije, naročito u odnosu na sorte kreirane od strane selekcijskih kuća koje se bave genetskim modifikacijama.

Kontrolna ispitivanja se sprovode radi utvrđivanja mogućeg prisustva GMO uzimanjem uzoraka sjemenskog i sadnog materijala koji se uvozi i stavlja u promet u Crnoj Gori.

Kontrolna ispitivanja vrše se na uzorcima iz prometa i proizvodnje, a u skladu sa planom uzorkovanja organa uprave nadležnog za fitosanitarne poslove (u daljem tekstu: Uprava).

Program se sprovodi radi vršenja službene kontrole sjemenskog i sadnog materijala i provjere ispunjenosti uslova u skladu sa propisima za GMO za sjemenski i sadni materijal.

Zakon o genetički modifikovanim organizmima propisao je upravljanje genetički modifikovanim organizmima (GMO), odredbe zakona, kroz strogo propisana pravila štite prvenstveno građane Crne Gore mjerama za sprečavanje štetnih efekata po zdravlje ljudi i životnu sredinu, od proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od genetički modifikovanih organizmima.

Do sada nije podniet ni jedan zahtjev za dozvolu upotrebe genetički modifikovanih organizama u laboratorijama, njihovo namjerno uvođenje u životnu sredinu ili stavljanje u promet što znači da je Lista odobrenih genetički modifikovanih organizmima i proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od genetički modifikovanih organizmima prazna i da su sve vrste GMO u Crnoj Gori zabranjene.

Prilikom uvoza, proizvode mora pratiti izjava da nema genetskih modifikacija i da proizvod ne sadrži, ne sastoji se ili nije dobijen od genetički modifikovanih organizmima.

U skladu sa analizom rizika bez obzira na izjavu koja prati proizvode, vrše se dodatna ispitivanja.

Uzorkovanje sjemenskog/sadnog materijala se vrši na osnovu procjene rizika odnosno stepena vjerovatnoće da određeni sjemenski/sadni materijal ne ispunjava propisane uslove na osnovu kriterijuma vjerovatnoće u skladu sa Tabelom 1 ovog programa.

Tabela 1. Kriterijumi vjerovatnoće

Rizik	Uzorkovanje
Nizak nivo: - ne postoji dokaz o GM;	Rutinsko uzimanje uzoraka u cilju provjere usaglašenosti sa propisima i obezbjeđenja potrebnih informacija.
Srednji nivo: - postoji dokaz o GM; - očekivana pojava GM; - sjemenski/sadni materijal namijenjen za zasnivanje usjeva sa većom zastupljenošću;	Rutinsko uzimanje uzoraka u cilju provjere usaglašenosti i obezbjeđenja potrebnih informacija, radi praćenja prethodnih rezultata.
Visok nivo: - noviji dokaz o GM (izvor: dosadašnja praćenja, izvještaji, obavještanja ili podaci iz drugih država); - očekivana pojava sjemenskog/sadnog materijala koji odstupa od propisanih uslova, a koji je od izuzetnog značaja za zasnivanje usjeva na većim poljoprivrednim površinama u Crnoj Gori.	Ciljano za identifikovane probleme.

Prilikom uzorkovanja sjemenskog/sadnog materijala uzima se u obzir:

- zastupljenost vrste sjemenskog/sadnog materijala za zasnivanje poljoprivredne proizvodnje za tekuću godinu;
- statistički podaci o utrošenoj količini sjemenskog/sadnog materijala iz prethodne godine;
- podaci o domaćoj proizvodnji i uvozu sjemenskog/sadnog materijala;
- podaci o odstupanjima iz prethodne godine;
- kapaciteti laboratorija, primijenjene metode;
- Registar sorti;
- broj skladišta, veleprodaja, uvoznika i maloprodaja sjemenskog/sadnog materijala.

Laboratorija za ispitivanje GMO, izvještaj o ispitivanju sa rezultatima dostavlja fitosanitarnim inspektorima i Upravi.

Izveštaji o ispitivanju, osim rezultata ispitivanja treba da sadrže i kvantifikovane podatke o izvršenim ispitivanjima koja su korišćena u skladu sa procedurama kontrole kvaliteta.

Uzimanje uzoraka za ispitivanje vrše fitosanitarni inspektori.

Ukoliko Laboratorija za ispitivanje GMO smatra da uzeti uzorci ne ispunjavaju utvrđene uslove, uzimanje uzoraka se ponavlja.

U slučaju da uzorak sjemena/sadnog materijala ne odgovara propisanim uslovima, Laboratorija za ispitivanje GMO odmah obavještava inspektora i Upravu.

Uzorci prema vrsti, broju i porijeklu sjemenskog/sadnog materijala i minimalni broj uzoraka dati su u Tabeli 2 ovog programa.

Tabela 2. Vrsta, broj i porijeklo uzoraka

1.	2.	3.	4.	5.	6.
R. br.	Vrsta sjemenskog/sadnog materijala	Broj uzoraka	MNE	EU	VAN EU
1.1	kukuruz (<i>Zea mays</i>)	3	0	1	2
1.2	paradajz (<i>Solanum lycopersicum</i>)	2	0	1	1
1.3	lucerka (<i>Medicago sativa</i>)	3	0	1	2
1.4	žitarice	3	0	1	2

Broj uzoraka kao i biljne vrste iz Tabele 2 ovog programa može se povećati odnosno promijeniti prema procjeni rizika fitosanitarnih inspektora i postojanosti sumnje da je sjemenski/sadni materijal GMO u skladu sa datim parametrima.

Uzorke iz Tabele 2 ovog programa uzimaju fitosanitarni inspektori u maloprodajnim objektima i skladištima.

Troškovi ispitivanja sa poštanskim troškovima nastali po osnovu ovog programa padaju na teret Uvoznika.

Prilikom uzimanja uzoraka inspektor popunjava obrazac koji je sastavni dio ovog programa koji prati uzorak i koji se prilaže uz izveštaj o ispitivanju koji ovlašćeno pravno lice dostavlja Upravi.

Ovaj program objaviće se u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 04-309/25-4323/1

Podgorica, 5. maja 2025. godine

Ministar,
Vladimir Joković, s.r.

Obrazac (Obrazac za uzorkovanje i dostavljanje informacije o uzorku)